

Núm. 17. abril-juny 2009

En aquest número:

Editorial

La Fundació s'ha plantejat enguany el repte de potenciar la marca Ulls del món, de tal manera que la societat del nostre entorn identifiqui qui som i què fem, i que ho faci d'una forma coherent i diferenciada.

En aquesta línia, s'ha dut a terme un estudi qualitatiu de la percepció de la Fundació, amb el suport solidari de l'empresa Synergic, que ens ha permès conèixer i aprofundir en la imatge actual de l'entitat, determinar-ne els atributs diferencials i explorar-ne els punts forts i febles. En el treball hi han participat persones vinculades amb la Fundació, com ara voluntaris, col·laboradors, donants i membres de l'equip operatiu.

L'estudi conclou que Ulls del món té una imatge positiva i una marca potent i amb contingut entre les persones que coneixen l'entitat. De la mateixa manera, s'hi associen valors com ara notorietat pública, professionalitat, fiabilitat, confiança i seriositat. Es percep, doncs, que la Fundació està avançant pel bon camí i nosaltres seguirem en aquesta línia, consolidant els aspectes positius de la nostra feina i intentant corregir aquells considerats febles, per tal d'enfortir la marca Ulls del món i potenciar el seu posicionament en el context de la cooperació al desenvolupament i la solidaritat internacional.

NOTÍCIES

S'intensifica el treball dels professionals sahraus

Més de 1.000 consultes i 200 intervencions a Moçambic

Es revisen 420 nens i nenes a Inhambane

Comença el cicle formatiu a Maputo

La primera comissió de Bolívia reforça la formació

S'inicia la quarta edició del Cybercampus Ulls del món

Els professionals malians es formen en oculoplàstia

Es posa en marxa el taller d'òptica de l'Hospital de Mopti

Ulls del món dota el segon quiròfan oftalmològic de la regió de Mopti

Viatge de seguiment a Mali

El Patronat aprova la gestió 2008 i el pressupost 2009

La Fundació renova el conveni amb General Optica

Josep Maria Rafart parla d'Ulls del Sàhara a Vic

ULLS DEL MÓN, ALS MITJANS

L'ENTREVISTA

Joan Prat, oftalmòleg especialista en oculoplàstia

S'intensifica el treball dels professionals sahrauís

L'oftalmòleg sahrauí format per Ulls del món, el Dr, **Jalil Jatri**, va realitzar **120 consultes** i **68 intervencions** quirúrgiques durant la seva primera estada de l'any als campaments de refugiats sahrauís, entre el **6 de març** i el **20 d'abril**. Les cirurgies van tenir lloc a l'Hospital Nacional de Rabuni, mentre que les consultes es van realitzar també a Rabuni i a les wilaies de Smara, Auserd i l'Aaiun. Està previst que el Dr. Jatri torni a desplaçar-se sobre el terreny durant l'últim trimestre de l'any.

D'altra banda, a principis de juny es va enviar **material òptic** als campaments, per tal que els **tècnics d'oftalmologia** que es responsabilitzen dels tallers i consultes locals puguin seguir oferint **atenció òptica** a la població. En concret, s'hi van enviar **1.570 ulleres de presbícia**, **654 ulleres** de sol i **1.061 muntures** que permetran mantenir actualitzat l'estoc de les consultes de Rabuni, Bol·la, Dajla, Smara, Auserd i l'Aaiun. També s'hi va aportar altre **material sanitari** com ara un equip i un respirador d'anestèsia, dues lliteres i una cadira de rodes.

Més de 1.000 consultes i 200 intervencions a Moçambic

L'Hospital Provincial d'Inhambane va acollir de l'**1 al 16 de maig** l'única **comissió medicoquirúrgica** que la Fundació ha previst per a aquest any en aquesta província. La integren els oftalmòlegs **Iñaki Genua**, **Carlos Móser** i **Toni Salvador**, tots ells amb una destacada experiència al país africà, i les infermeres instrumentistes **Martxeli Seco**, **Carmen Luz Ruano**, **Olga Valverde** i **Esther Vilalta**.

També hi va participar el metge moçambiquès becat per la Fundació, **Abel Dos Santos**, que es trobava al seu país natal. Els professionals voluntaris de la Fundació van dur a terme un total de **1.020 consultes** i **225 intervencions** quirúrgiques, de les quals 209 van ser per cataractes.

Es revisen 420 nens i nenes a Inhambane

La Fundació va organitzar del **4 al 16 de maig** una **comissió de revisió ocular infantil** a la ciutat d'Inhambane, concretament a l'escola **Primer de Maig**. Era la primera activitat d'aquest tipus que es duia a terme al país africà i forma part d'una experiència pilot que es realitza en primer lloc a Inhambane i Jangamo, per estendre's posteriorment a la resta de districtes de la província.

La iniciativa va anar a càrrec de l'oftalmòleg **Iñaki Genua**, supervisor mèdic del programa Ulls de Moçambic, aprofitant la seva participació a la comissió mèdica, que va estar acompanyat per un **tècnic d'oftalmologia** local i per la tècnica d'Òptica de la Fundació, **Sandra Barroso**, que durant el viatge també va revisar el funcionament del taller d'òptica de l'Hospital Provincial d'Inhambane.

Els professionals voluntaris d'Ulls del món van revisar **420 nens i nenes** dels cursos de primària, dels quals una desena presentaven patologies oculars i van ser derivats a l'Hospital Provincial d'Inhambane. La comissió pediàtrica va aprofitar per **formar els docents** en salut ocular bàsica, de tal manera que puguin ser ells mateixos qui en facin la primera detecció precoç i la selecció dels infants amb problemes oculars. La Fundació també va distribuir **optotips** al centre educatiu.

Comença el cicle formatiu a Maputo

Del **4 al 16 de maig** es va celebrar a l'**Hospital Central de Maputo** la primera de les **comissions de formació** en subespecialitats oftalmològiques programades aquest any en el marc del programa Ulls de Moçambic.

La comissió l'integraven dos cursos: un d'**òrbita**, de la mà dels oftalmòlegs **Joan Prat** i **Ferran Mascaró** i un altre de pròtesi ocular, a càrrec del tècnic **Javier Laiseca**. Els professionals voluntaris d'Ulls del món van transmetre coneixements sobre patologies oculars relacionades amb l'òrbita de l'ull als **residents i oftalmòlegs** de l'Hospital Central de Maputo.

La primera comissió de Bolívia reforça la formació

Del **13 al 25 d'abril** es va celebrar la primera de les tres **comissions medicoquirúrgiques** previstes per a aquest any a l'Hospital Municipal Bolivià Holandès, en el marc del programa *Ulls de Bolívia*. L'integraven els oftalmòlegs **José Azogue** i **Carlos Labat**, l'infermera instrumentista **Lelo Méndez** i l'optometrista **Maria Barceló**, que van tancar l'activitat amb **65 intervencions** quirúrgiques, **437 consultes**, **632 refraccions** i **49 biometries** realitzades. Així mateix, es van lliurar **445 ulleres**, de les quals 227 eren de presbícia, 127, de sol i 97, graduades.

La comissió va desenvolupar un important tasca de **formació al personal** local, ja que va permetre transmetre coneixements sobre pràctica quirúrgica i de diagnòstic, cures oftalmològiques i instrumentació als professionals de l'hospital i als residents de l'Institut Nacional d'Oftalmologia, entre ells els oftalmòlegs becats per la Fundació. També es van dur a terme **xerrades de difusió i prevenció** en salut ocular dirigides als pacients tractats pels voluntaris d'Ulls del món.

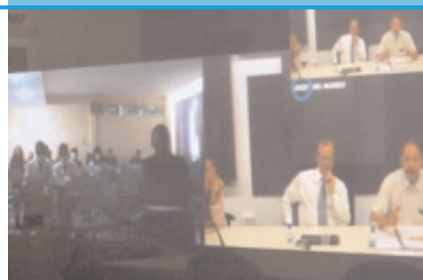
D'altra banda, durant el primer trimestre de l'any es van visitar diferents **comunitats rurals** de l'altiplà bolivià, on es van atendre un total de **586 pacients** i es van derivar a l'hospital aquells que presentaven patologies.

En marxa la quarta edició del Cybercampus Ulls del món

La Fundació va posar en marxa a finals de juny la quarta edició del **Cybercampus Ulls del món**, una iniciativa que permet formar a distància els professionals bolivians en subespecialitats oftalmològiques a través de cursos per **videoconferència**.

El primer curs es va celebrar els dies **25 i 26 de juny** centrat en el **queratocon**, una malaltia que suposa una pèrdua de visió com a conseqüència de la deformació de la còrnia. El seminari abordava les tècniques quirúrgiques avançades per tractar aquesta patologia com ara el cross-linking i la

queratoplàstia lamelar profunda. Els docents van ser el Dr. **Juan Álvarez de Toledo**, de l'Institut Universitari Barraquer, i el Dr. **Òscar Gris**, de l'Institut de Microcirurgia Ocular de Barcelona. La presentació va anar a càrrec del secretari del Comitè Mèdic de la Fundació i coordinador de les activitats de formació, el Dr. **Ricardo Casaroli**.

La iniciativa, organitzada per la Fundació juntament amb l'**Institut Nacional d'Oftalmologia** i la **Societat Boliviana d'Oftalmologia**, compta amb el suport d'**Alcon** i **Techno Trends**.

Els professionals malians es formen en oculoplàstia

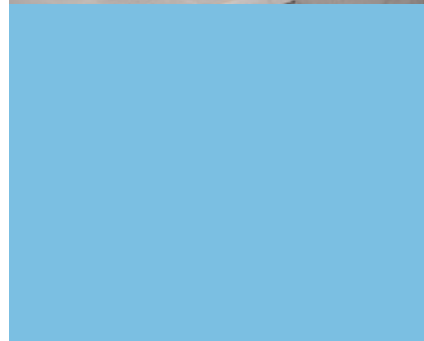
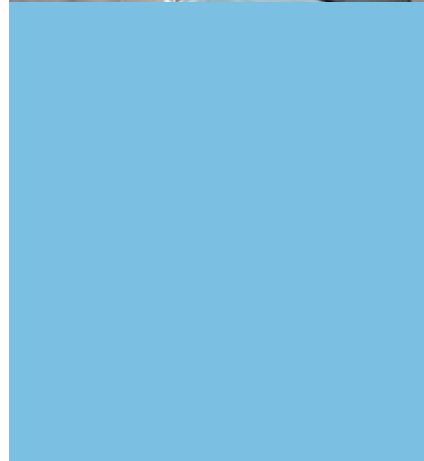
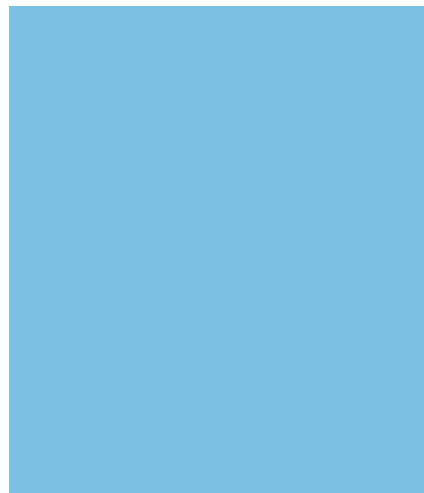
L'oftalmòloga **Jane Olver**, d'origen britànic, va viatjar del **18 al 25 d'abril** a Mali per dur a terme una comissió formativa sobre **oculoplàstia**, la branca oftalmològica que tracta les afeccions a la regió que rodeja l'ull, concretament a les parpelles, l'òrbita i les vies lacrimals.

La voluntària d'Ulls del món es va desplaçar a l'Institut d'Oftalmologia Tropical d'Àfrica (IOTA), amb seu a Bamako, on va transmetre els seus coneixements a **14 oftalmòlegs i residents** del centre, a través de sessions teòriques i pràctiques. En aquest últim cas, es van intervenir un total de **22 pacients** amb patologies d'òrbita, la majoria d'ells nens i nenes.

Es posa en marxa el taller d'òptica de l'Hospital de Mopti

L'**Hospital Regional Sominé Dolo** de Mopti ja disposa d'un **taller d'òptica** que ofereix ulleres a baix cost a les persones amb defectes refractius, gràcies a la Fundació Ulls del món. Es tracta de l'únic centre que munta ulleres a la regió i la segona òptica pública del país, ja que fins al moment només n'existia una a Bamako, situada a les instal·lacions de l'Institut d'Oftalmologia Tropical d'Àfrica.

La posada en marxa del taller es va fer a principis de juny en el marc d'una comissió integrada per la tècnica

d'Òptica d'Ulls del món, **Sandra Barroso**, i el tècnic d'equipaments, **Jesús Barragán**. La seva tasca ha consistit a muntar la instal·lació amb els **materials i equipaments** que s'han enviat a Mopti durant els primers mesos de l'any. També s'han reunit amb el **tècnic de muntatge d'ulleres** que es responsabilitza del taller per tal d'organitzar el seu treball diari, una vegada finalitzada la seva formació a l'IOTA, en la qual ha col·laborat la Fundació.

Ulls del món dota el segon quiròfan oftalmològic de la regió de Mopti

La Fundació Ulls del món ha posat les bases per tal de crear un **quiròfan** a la localitat de **Bankass**, a la regió de Mopti, actuació que ha de permetre ampliar l'accés a l'atenció oftalmològica per a les persones sense recursos i amb deficiències visuals. I és que la regió, que supera el milió i mig d'habitants, només disposa d'un servei públic d'atenció oftalmològica, ubicat a l'**Hospital Regional Sominé Dolo**, centre de referència de la zona.

Durant els primers mesos de l'any, es van dur a terme les **obres** per tal d'adequar la instal·lació i també es van enviar els **equipaments i materials** necessaris per a la pràctica oftalmològica. El tècnic d'equipaments **Jesús Barragán** es va desplaçar del **7 al 13 de juny** a Bankass per tal de posar en marxa els diferents equipaments i així fer realitat aquesta segona unitat oftalmològica de la regió.

Està previst que a finals d'any es desplaci la primera comissió medicoquirúrgica a l'hospital de Bankass, encapçalada pel supervisor mèdic del programa Ulls de Mali, **Andrés Müller-Thyssen**.

Viatge de seguiment a Mali

Coincidint amb les comissions de muntatge del taller d'òptica i del quiròfan, la cap de Programes d'Ulls del món, **Cristina Corredoira**, es va desplaçar a principis de juny a Mali per dur a terme un treball de seguiment del programa. Va estar acompanyada pel coordinador del projecte sobre el terreny, el malià **Albert Coulibaly**.

Els representants de la Fundació van realitzar diverses jornades de treball a **Mopti**, on es van reunir amb la direcció general i l'oftalmòleg de l'Hospital Regional Sominé Dolo i la direcció regional del Pla nacional de lluita contra la ceguesa. També es van desplaçar a la capital del país, **Bamako**, per trobar-se amb representants de l'Institut d'Oftalmologia Tropical d'Àfrica (IOTA) i a **Bankass**, on es van reunir amb el responsable mèdic del Centre de Salut de Referència (CSR). Totes aquestes trobades van servir per acordar el desenvolupament de les activitats previstes per a aquest any, en el marc del projecte *Ulls de Mali 2008-2010*.

El Patronat aprova la gestió 2008 i el pressupost 2009

El Patronat de la Fundació va celebrar el dia 26 de juny la seva **reunió anual**, acte en el qual es va aprovar el pressupost d'aquest any i els comptes de 2008. Els membres del Patronat també van donar el vistiplau a les activitats organitzades l'any passat en els diferents projectes de cooperació, així com a les previstes per a aquest exercici.

El pressupost d'Ulls del món per a aquest 2009 és superior als **2 milions d'euros**, xifra que suposa un augment del 20% en relació amb l'any passat. Es preveuen uns **ingressos de 2.195.348,28 €**, un 32,7% dels quals procedents d'empreses privades i un 67,3% d'institucions públiques. Pel que fa a les despeses, més del 87% dels **2.189.815,92 €** previstos estan destinats als programes d'actuació, mentre que el 13% restant és per a gestió administrativa i captació de fons.

La Fundació renova el conveni amb General Optica

La Fundació va renovar el dia 15 de juny el **conveni anual** que té amb l'empresa **General Optica**, un acord signat l'any 2003 i que permet a les dues entitats seguir col·laborant per tal de millorar la qualitat de vida de les persones amb deficiències visuals dels països més pobres. L'acte de signatura es va dur a terme a la seu central de la Fundació i va anar a càrrec del president i la directora general d'Ulls del món, **Rafael Ribó** i **Núria Ramon**, i el conseller delegat i el director de màrqueting de General Optica, **Jordi Fontcuberta** i **José Martínez**.

Durant el 2008, la col·laboració entre Ulls del món i General Optica va comportar, entre d'altres resultats, la posada en marxa de la **segona òptica pública de Moçambic** a l'Hospital Provincial d'Inhambane. També es va seguir amb la campanya **Euro Solidari**, iniciada l'any anterior, a través de la qual els treballadors de General Optica poden destinar un euro de la seva nòmina als projectes de cooperació de la Fundació.

Josep Maria Rafart parla d'Ulls del Sàhara a Vic

L'oftalmòleg **Josep Maria Rafart** va oferir el dia 23 de maig una xerrada a Vic (Barcelona) sobre la situació de la ceguesa evitable als campaments de refugiats sahrauís, basada en el programa *Ulls del Sàhara*. L'acte, presentat amb el títol "**Obrint els ulls al Sàhara. Lluitant contra la ceguesa evitable als campaments sahrauís**" va tenir lloc a la Fundació privada Girbau, entitat que també col·labora amb Ulls del món des de l'any 2004.

El Dr. Rafart, que treballa a l'Institut Oftalmològic de Vic i té també la seva pròpia consulta, va explicar davant d'una **cinquantena de persones** la seva experiència com a **voluntari i supervisor mèdic** del projecte sahrauí, tasques que l'han portat a viatjar sobre el terreny en diferents ocasions per tal de realitzar consultes i intervencions quirúrgiques a la població amb deficiències visuals. El va acompanyar la metgessa i també voluntària d'Ulls del món, la Dra. Maria Mercè Franch.

Properes activitats (juliol-setembre)

Sàhara

- ¹ Del 26 de setembre al 10 d'octubre: comissió pediàtrica

Moçambic

- ¹ Del 22 al 26 juny, del 20 al 24 juliol i del 7 a l'11 setembre: tres cursos de formació per a triagems
- ¹ Comissió de formació de retina a Maputo (amb data per determinar)
- ¹ Comissió pediàtrica (amb data per determinar)

Bolívia

- ¹ Del 8 al 22 d'agost: comissió mèdica a l'Hospital Municipal Bolivià Holandès
- ¹ Durant la segona setmana de setembre: curs per videoconferència sobre tumors orbitaris

Otros

- ¹ Del 3 al 19 de juliol: exposició "Obrint els ulls a Bolívia", a Donostia (sala Kutxa Boulevard)
- ¹ Del 20 al 23 de juliol: presència a la 13a reunió de l'Aliança de l'Organització Mundial de la Salut per a l'Eliminació Global del Tracoma, a Ginebra (Suïssa)
- ¹ 22 de juliol: vuitè aniversari d'Ulls del món

Ulls del Món als mitjans

La Fundació ha tingut una destacada repercussió mediàtica en aquest segon trimestre de l'any, que ha estat encapçalada per la presència a mitjans de comunicació moçambiquesos com ara el diari **Domingo**, **Ràdio Nacional de Moçambic** i **Televisió de Moçambic**, que s'han fet ressò de les activitats d'Ulls del món sobre el terreny. La Fundació també ha aparegut en destacats rotatius de l'Estat espanyol com **El Mundo**, **L'Avui** o **Diario Vasco** i en altres mitjans com la Revista RACC o en premsa comarcal d'Osona (**El 9 Nou** o **Canal Taronja**) i del Vallès (**Ràdio Matadepera**).

L'Entrevista

Nom: Joan Prat i Bartomeu

Edat: 48 anys

Professió: Oftalmòleg especialista en oculoplastia

Vaig néixer a: Martorell i **visc a:** Castellví de Rosanes

Estoy en contacto con Ojos del Mundo desde: l'any 2005.

En Joan és un voluntari molt compromès amb la Fundació Ulls del món. Va començar a col·laborar-hi amb una comissió formativa el 2005 i des de l'any 2006 es desplaça a Moçambic dues vegades l'any per tal de formar els oftalmòlegs i residents de l'Hospital Central de Maputo en cirurgia de l'òrbita. Li fem aquesta entrevista unes setmanes després d'haver tornat del país africà per impartir el primer dels dos cursos sobre oculoplàstia previstos per a aquest any. El Dr. Prat exerceix com a cap del Servei d'Oftalmologia de l'Hospital Sant Joan de Déu, tasca que compagina amb el treball a la Unitat Oculoplàstica de l'Institut Oftalmològic de Barcelona.

Ens podries explicar com es desenvolupa, exactament, un curs de formació dels que fas a Maputo?

Hi ha un 90% de formació pràctica i un 10% de teòrica. La pràctica no difereix gaire de la que es fa aquí, amb els residents aprenent al costat del seu adjunt. Per tant, jo opero i els deixo participar en allò que crec que poden fer. La part teòrica és un petit curs en el qual els explico la patologia en qüestió i el grup de tècniques quirúrgiques per fer-hi front. En cada comissió se solen fer una o dues sessions teòriques.

Com veus l'evolució dels coneixements dels oftalmòlegs i residents de l'Hospital Central de Maputo?

Quan vaig començar, l'any 2005, la oculoplàstia era una gran desconeguda pels professionals sanitaris moçambiquesos, no la coneixien. De mica en mica els he pogut ajudar a identificar les malalties amb més claredat i ensenyar-los algunes tècniques quirúrgiques, però encara hi ha molta feina a fer.

Què els falta aprendre per poder fer les intervencions d'oculoplàstia amb total autonomia?

El principal problema és que l'Hospital Central de Maputo no té capacitat formativa i això suposa que no hi hagi cap subespecialista. Per formar gent necessites

un equip de subespecialistes i a Maputo només hi ha oftalmòlegs generals. A través de les comissions, la feina de formació és fa molt lenta i necessites dos o tres anys per arribar a transmetre'ls els teus coneixements. Així que cal una immersió més important en aquest sentit.

Què creus què hi manca a Moçambic per tenir un desenvolupament complet pel que fa a formació sanitària?

A Moçambic estan al nivell mínim d'oftalmologia: tenen un únic hospital i sis oftalmòlegs per 20 milions d'habitants i cap subespecialista. Així que podem dir que hi falta de tot. En aquest sentit, penso que les ONG han d'apostar clarament per una tasca de transmissió de coneixements i no simplement per donació de maquinària.

Què et motiva de la cooperació? Per què vas decidir-te a col·laborar amb Ulls del món?

És un tema personal. Al nostre interior hem de fer certes coses i una d'elles és ajudar la gent necessitada. Tenim uns deures interns amb nosaltres mateixos i uns deures externs amb els altres. D'altra banda, podríem dir que tinc l'anomenat efecte Àfrica bastant desenvolupat, però no és l'única cosa que em porta a ser voluntari de la Fundació, sinó la finalitat docent de les activitats. Per mi és bàsic això, si no s'ensenyés no viatjaria.

I en concret de Moçambic, què t'atrau?

M'interessa la societat d'allà. Quan viatjo, tinc llargues converses amb la gent del país sobre la situació política i social. M'interessa molt la immersió social; puc dir que conec bastant bé la societat moçambiquesa i això ho apreng més enllà de l'hospital.

Si no quieres recibir este boletín, sólo debes responder este mensaje, señalando que no te lo enviemos más.

Carrer Tamarit 144-146

08015 Barcelona

Tel: 93 451 51 52

Fax: 93 451 47 77

www.ullsdelmon.org